

§ 97

Helsingin meluntorjunnan toimintasuunnitelman 2018-2022 seurantaraportti 2021

HEL 2022-004880 T 11 00 01

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti merkitä tiedoksi Helsingin meluntorjunnan toimintasuunnitelman 2018–2022 toteutumisen seurantaraportin 2021. Seurantataulukko on liitteenä 1: Taulukko meluntorjunnan toimintasuunnitelman toimenpiteiden toteutumisesta vuonna 2021.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli ympäristötarkastaja Anne Leppänen. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Anne Leppänen, ympäristötarkastaja, puhelin: 310 34366
anne.m.leppanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Taulukko meluntorjunnan toimintasuunnitelman toimenpiteiden toteutumisesta vuonna 2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Meluntorjunnan toimintasuunnitelman taustaa

Vuonna 2017 tehdyn EU:n ympäristömeludirektiivin (2002/49/EY) perusteella tieliikenne on merkittävin ympäristömelun lähde Helsingissä. Tieliikenteen päiväjän yli 55 dB melulle (kansallinen meluselvitys, LAeq, 7–22) altistuvien helsinkiläisten määrä oli 233 000 asukasta. Toiseksi merkittävin melulähde on raitiotieliikenne, jonka melulle altis-

tuvien määräksi arvioitiin vuonna 2017 noin 51 000 asukasta. Rautatie- ja metroluonnon melun altistujamäärät ovat kumpikin alle 10 000 asukasta. Meluselvityksen pohjalta laadittiin nykyisin voimassa oleva meluntorjunnan toimintasuunnitelma. Suunnitelmassa esitetään tavoitteet ja toimenpiteet meluhaittojen vähentämiseksi vuosille 2018–2022.

Vuonna 2021 aloitettiin neljännen EU:n ympäristömeludirektiivin mukaisen meluselvityksen laadinta. Selvitys valmistuu vuoden 2022 aikana. Tulosten pohjalta aletaan valmistella meluntorjunnan toimintasuunnitelman päivitystä.

Helsingissä meluntorjunnan tavoitteisiin kuuluu suojata ensisijaisesti voimakkaan melun alueilla asuvia, kohdistaa torjuntatoimet alueille, joilla altistujia on paljon sekä suojata asukkaita varmistamalla, että asuntojen sisämelutasot pysyvät alle melun ohjearvotasojen. Lisäksi tavoitteena on säilyttää suhteellisen hiljaisia alueita ja alentaa melutasoja asumisen lisäksi muissa herkissä kohteissa, kuten päiväkodeissa ja kouluissa. Näiden toteuttamiseen tarvitaan laajaa meluntorjunnan keinovalikoimaa ja meluntorjunnan huomioimista alueidenkäytön suunnittelussa.

Meluntorjunnan toimintasuunnitelmassa käsiteltäviä melulähteitä ovat pää- ja kokoojakatujen liikenne sekä raitio- ja metroluonnon liikenne. Mukana on myös joitain rakentamiseen, kalustoon ja työtapoihin liittyviä meluntorjuntatoimia. Helsingin kaupungin alueella sijaitsevien maanteiden ja rautateiden meluntorjunnan toimintasuunnitelman laatii Väylävirasto.

Suunnitelman yhteensä 53 toimenpidettä on jaettu kolmeen teemakokonaisuuteen: suunnitteluun ja ohjaukseen, melulähteeseen vaikuttamiseen sekä rakenteelliseen meluntorjuntaan. 15 vaikuttavimmiksi arvioitua toimenpidettä on merkitty meluntorjunnan kärkitoimenpiteiksi. Kärkitoimenpiteitä on jokaisessa teemakokonaisuudessa, mutta eniten niitä on suunnittelu ja ohjaus -kokonaisuudessa. Maankäytön ja liikenteen suunnittelu onkin avainasemassa meluhaittojen ehkäisyssä. Kärkitoimenpiteiden edistämiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Meluntorjunnan toimenpiteiden seuranta

Helsingin kaupungin ympäristöpalveluiden ympäristönsuojelu ja ohjaus -yksikkö seuraa vuosittain meluntorjunnan toimintasuunnitelman toimenpiteiden toteutumista. Seurantatiedot toimitetaan tiedoksi kansliapäällikön asettamalle (13.9.2017, § 96) ilmansuojelu- ja meluntorjuntatyöryhmälle sekä Helsingin kaupungin kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaostolle.

Toimenpiteiden toteutuminen

28.04.2022

Meluntorjunnan toimintasuunnitelman toimenpiteiden toteuttaminen eteni vuonna 2021 monilta osin melko hyvin. Toisaalta osaa toimenpiteistä ei saatu toteutettua tai niiden toteuttaminen viivästyi. Suunnitelman toimenpiteistä suurin osa on jatkuvia tai pitkäkestoisia kehittämistoimia, joiden toteutuminen vaatii aikaa. Kärkitoimenpiteiksi tunnistetut toimet etenivät kohtuullisen hyvin. Ohjelmakauden loppuvaiheessa, syksyllä 2022 arvioidaan mistä syystä toimenpiteet ovat jääneet toteutumatta tai viivästyneet.

Meluntorjunnan toimintasuunnitelman toimenpiteiden toteutuminen vuonna 2021 on esitetty liitteessä 1.

Meluntorjunta maankäytön ja liikenteen suunnittelussa

Suunnittelu ja ohjaus -kokonaisuuden toimenpiteillä pyritään vähentämään ja ennaltaehkäisemään melun haittavaikutuksia suunnittelun avulla. Maankäytön ja liikenteen suunnittelu on tässä merkittävin keino. Kuten edellisinäkin vuosina, myös vuonna 2021 on alueen melutilanne huomioitu kaikissa asemakaavoissa ja tarvittaessa suunniteltu meluntorjunta sen mukaisesti. Ympäristöpalveluista ja teknistaloudellisesta suunnittelusta on asiantuntijoita mukana ohjaamassa asemakaavoja. Tiedonvaihtoa liikennemeluasioiden huomioimisesta maankäytön suunnittelussa on lisätty pääkaupunkiseudun kuntien kanssa. Kaupungin sisäistä tiedonvaihtoa ja asiantuntijoiden kouluttamista melu- ja ääniympäristöasioista on tarvetta lisätä entisestään.

Vuonna 2021 toteutettiin selvitystyö vihreistä ratkaisuista ääniympäristön parantamiseksi. Työssä tutkittiin sitä, millaisia melun leviämistä estäviä ja ääniympäristöä pehmentäviä vaikutuksia on monihyödyllisillä, kasvillisuuteen perustuvilla ratkaisuilla, ja millaisissa ympäristöissä kyseiset ratkaisut olisivat käyttökelpoisia. Konsulttityö tehtiin yhteistyössä ympäristöpalveluiden, asemakaavoituksen, teknistaloudellisen suunnittelun ja kaupunkitila- ja maisemasuunnittelun kesken.

Liikennesuoritteiden kasvun vähentäminen on olennaista erityisesti ilmastopäästöjen ja ilmanlaadun takia, mutta sillä on merkitystä myös melun kannalta. Meluntorjunnan toimintasuunnitelman yhtenä toimenpiteenä on ajoneuvoliikenteen hinnoittelun edistäminen. Helsingin seudun kuntien ja valtion väliseen MAL 2020–2031-sopimukseen kirjattiin, että valtio aloittaa ruuhkamaksujen mahdollistamista koskevan säädösvalmistelun tällä hallituskaudella. Sopimuksen mukaan valmistelu toteutetaan yhteistyössä kuntien ja HSL:n kanssa ja päätökset ruuhkamaksujen mahdollisesta käyttöönotosta tehdään erikseen. HSL sai

28.04.2022

vuonna 2021 valmiiksi kaikki sovitut ajoneuvoliikenteen hinnoittelua koskevat esiselvitykset. Valtio ei kuitenkaan ole vielä aloittanut ruuhkamaksujen käyttöönottoon tähtäävää lainvalmistelua.

Nastarenkaiden käytöllä on ennen kaikkea vaikutusta ilmanlaatuun, mutta sillä on vaikutusta myös melutasoihin ja kaupungin ääniympäristöön. Nastarenkaiden aiheuttama melu on muita rengastyyppejä voimakkaampaa. Kitkarenkaiden edistäminen on kirjattu toimenpiteeksi sekä Helsingin ilmansuojelusuunnitelmaan että meluntorjunnan toimintasuunnitelmaan. Tavoitteena on kitkarenkaiden osuuden kasvattaminen niin, että niiden osuus on 30 % talvikaudella 2020–2021 ja 50 % talvikaudella 2024–2025. Lopullinen tavoite on 70 % talvikautena 2030–2031.

Tammi-helmikuussa 2021 nastarenkaiden osuus Helsingissä oli 70,2 %. Seuranta on ryhdytty tekemään uudella menetelmällä, joka perustuu nastarenkaiden tunnistukseen värinäantureilla. Uuden menetelmän tulokset ovat vertailukelpoisia vanhaan kuulohavaintomenetelmään.

Helsingin kaupungin ympäristöpalvelut toteutti laajan viestintäkampanjan kitkarenkaiden edistämiseksi syksyllä 2021. Kitkarenkaiden käytön eduista viestittiin mm. sosiaalisessa mediassa, kadunvarsimainoksilla ja siltabanderolleilla. Rengasliikkeisiin lähetettiin esitteitä kitkarenkaiden eduista asiakkaiden hyödynnettäviksi.

Stara on linjannut, että vuodesta 2021 eteenpäin kaupungin käyttöön hankittaviin henkilöautoihin hankitaan talvirenkaiksi kitkarenkaidet ja nastarenkaidet saa vain erityisin perustein.

Vuonna 2021 valmisteltiin nastarengaskieltokeilu, jonka kaupunkiympäristölautakunta päätti 8.2.2022 toteuttaa Lönnrotinkadulla syksystä 2022 kevääseen 2025. Kokeilun tavoite on selvittää nastarengaskielton vaikutavuutta kitkarenkaiden yleistymiseen ja ilmanlaatuun sekä arvioida kiellon seurauksia ja yleistä toimivuutta.

Ajonopeudella ja nopeusrajoitusten noudattamisella on merkittävä vaikutus melutasoon. Alempi nopeusrajoitus ohjaa tasaisempaan ajotapaan, mikä vähentää kiihdytyksistä ja jarrutuksista aiheutuvaa melua. Vuonna 2021 ajonopeuksia rauhoitettiin muun muassa asentamalla 14 uutta liikenteen valvontapistettä. Kasarmikadun ja Pohjoisen Makasiinikadun kesäkatukokeilulla saatiin kokemuksia paikalliskatujen liikenteen rauhoittamisesta.

Melupäästöön vaikuttaminen

28.04.2022

Melulähteeseen vaikuttaminen -teemakokonaisuuden toimenpiteillä pyritään vaikuttamaan suoraan päästölähteisiin. Toimenpiteet sisältävät niin kalustoon, työtapoihin kuin toiminnan suunnitteluunkin liittyviä keinoja, joilla melupäästöä voidaan vähentää.

Sähköbussit eivät aiheuta yhtä voimakasta melua kuin dieselbussit. HSL:n kaluston sähköistyminen on edennyt hyvin. Tavoitteena on, että vuonna 2025 kalustosta 30 % on sähköbusseja. HSL:n tilaamassa liikenteessä oli vuonna 2021 sähköbusseja yhteensä 176 kappaletta, joista 80 Helsingissä. Uusia sähköbussien latausasemia rakennettiin kolme. Latausasemia on nyt käytössä yhteensä yhdeksän. Melutaso pisteytetään kaikissa bussikalustohankinnoissa.

Raitiovaunu- ja metrol liikenteen melutasoon vaikuttaa muun muassa radan kunto ja käytössä oleva kalusto. HKL vastaa raitiotie- ja metrora-
tojen suunnittelusta, rakennuttamisesta ja kunnossapidosta. Vuonna 2021 HKL on asentanut raitioteiden vaihdealueille 21 uutta syväura-
vaihdetta. Syväuraisilla vaihteilla pyritään vähentämään kiskomelua ja tärinää, jotka syntyvät raitiovaunun ylittäessä vaihdealueen. Tällä het-
kellä Helsingissä on yhteensä 39 syväuraista vaihdetta. Kaluston han-
kintojen kilpailutuksessa HKL käyttää melukriteerejä.

Ympäristön viihtyisyyttä voi paikallisesti heikentää liikennemelun lisäksi rakennus- ja ylläpitotöiden melu. Meluhaitta on tilapäistä, joskin se voi paikoin kestää kauankin. Haittaa ei voida kokonaan poistaa, mutta melupäästöön voidaan jonkin verran vaikuttaa hiljaisemmän, erityisesti sähköisen kaluston lisäämisellä ja työtapoihin vaikuttamalla.

Vuonna 2021 valmisteltiin ympäristökriteereitä Helsingin kaupungin ajoneuvo- ja kuljetushankinnoille. Kriteerien myötä kaikille kaupungin ajoneuvo- ja kuljetuspalveluhankinnoille asetetaan velvoittavat vähimmäiskriteerit. Kriteerikokonaisuus sisältää myös sekä puhtaiden ajoneuvojen lain että päästöttömien työmaiden -green dealin mukaiset vaatimukset. Kriteerien myötä sähköisten ajoneuvojen määrä tulee lisääntymään. Kriteerit käsiteltiin HNH-ohjausryhmässä joulukuussa 2021, ja päätöksentekoon ne menevät keväällä 2022.

Stara hankki vuoden 2021 aikana 59 täyssähköautoa, joista 53 on sosiaali- ja terveystoimialan käyttöön ja 6 kaupunkiympäristön toimialalle.

Kesällä 2021 otettiin käyttöön työmaan ympäristöasiakirja, joka koskee Tilat-palvelun rakennuttamia talohankkeita. Ympäristöasiakirjan tavoitteena on ennaltaehkäistä ja vähentää hankkeesta aiheutuvia haitallisia ympäristövaikutuksia, myös melua. Vastaava asuntotuotannon ympäristöasiakirja otettiin käyttöön 1.9. lähtien kilpailutettavissa uudisrakennus- ja peruskorjausurakoissa.

28.04.2022

Satamissa maasähkön käyttö vähentää alusten melupäästöä, koska aluksen ollessa kytkettynä maasähkseen sen apumootoreiden käytön tarve vähenee. Olympiaterminaalin maasähkölaitantä otettiin käyttöön vuonna 2021. Nesteytetyllä maakaasulla (LNG) kulkevien alusten moottorit ovat hiljaisempia muiden polttoaineiden moottoreihin verrattuna. Kaikissa Helsingin Sataman osissa on LNG:n tankkausmahdollisuus. Sataman ympäristöperusteisen satamamaksualennuksen yksi alennusperuste on melutaso. Sen perusteella myönnettiin alennusta neljälle alukselle vuonna 2021.

Melun leviämisen rajoittaminen

Rakenteellinen meluntorjunta - teemakokonaisuudessa ovat toimenpiteet, joilla melun leviämistä pyritään rajoittamaan ja melulle altistumista vähentämään. Näitä toimia ovat esimerkiksi melusteet ja melua vaimentavat päällysteet sekä erilaiset kiinteistöjen ääneneristävyttä parantavat keinot.

Melusteita tarvitaan kohteissa, joissa riittävää meluntorjunnan tehokkuutta ei voida saavuttaa muilla keinoilla. Edellisessä meluntorjunnan toimintasuunnitelman tarkistuksessa 2013 esitetyistä katujen melusteekohteista valtaosa on vielä toteuttamatta. Tästä syystä meluntorjunnan toimintasuunnitelmaan 2018–2022 ei esitetty uusia melusteekohteita, vaan tämän kauden tavoitteena on varmistaa, että tunnistetut meluntorjuntakohteet sisällytetään kaupungin investointiohjelmaan. Vuonna 2021 jatkettiin Vanha Porvoontien melusteeseen suunnittelua Suurmet-säntien ja Heikinlaaksontien väliselle osuudelle. Samalla kadulla parannetaan jalankulun ja pyöräilyn edellytyksiä.

Helsingin alueella olevien maanteiden meluntorjunnasta vastaavat Uudenmaan ELY-keskus ja Väylävirasto. Maanteiden priorisoidut meluntorjuntakohteet esitetään Väyläviraston meluntorjunnan toimintasuunnitelmassa. Helsingin kaupunki osallistuu esteiden toteutukseen kunkin hankkeen yhteydessä sovitulla osuudella. Hämeenlinnanväylän (väli Kannelmäki–Kaivoksela) parantamisen ja Kuninkaantammen eritasoliittymän suunnitelmaluonnos oli esillä vuonna 2020. Hanke sisältää melusuojauksen suunnittelun. Vuonna 2021 hanke ei edennyt.

Melua vaimentavien päällysteiden käytöllä voidaan vähentää katuliikenteen aiheuttamaa melua nopeuksilla, joilla rengasmelu on vallitsevaa. Vuonna 2021 melua vaimentavaa päällystettä käytettiin Topeliuksenkadulla välillä Runeberginkatu – Sibeliuksenkatu (noin 280 m) ja Konalantiellä välillä Tanelintie – Pitäjänmäentie (noin 300 m). Näillä osuuk-silla melua vaimentavaa päällystettä on käytetty jo aiemminkin.

28.04.2022

Lapset kuuluvat liikenteen haittavaikutuksille herkkiin ihmisryhmiin, ja siksi melutilanteen huomioiminen ja sen parantaminen herkissä kohteissa kuten päiväkodeissa ja kouluissa, on tärkeää. Herkissä kohteissa piha-alueiden melutasojen tulisi olla suhteellisen matalia, sillä pihoilta oleskellaan paljon ja siten altistutaan liikenteen päästöille. Vuonna 2021 ympäristönsuojelu ja ohjaus -yksikkö on ottanut kantaa useiden päiväkotihankkeiden sijaintiin ja ympäristöhaittoihin. Kaupungin sisäistä yhteistyötä on viime vuosina tiivistetty, mutta sitä on tarpeen lisätä entisestään, jotta herkkien ihmisryhmien altistumista liikenteen haittavaikutuksille saadaan vähennettyä.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Anne Leppänen, ympäristötarkastaja, puhelin: 310 34366
anne.m.leppanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Taulukko meluntorjunnan toimintasuunnitelman toimenpiteiden toteutumisesta vuonna 2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano